

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 1. lokakuuta 2020
(OR. en)

11383/20

Toimielinten väliset asiat:
2020/0132(NLE)
2020/0030(NLE)

SOC 586
EMPL 425
ECOFIN 872
EDUC 345

ILMOITUS

Lähettiläjä: Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja: Valtuuskunnat

Ed. asiak. nro: 10927/20
Kom:n asiak. nro: 6418/20 - COM(2020) 70 final

Asia: Ehdotus NEUVOSTON PÄÄTÖKSEKSI jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan suuntaviivoista

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena ehdotus neuvoston päätökseksi jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan suuntaviivoista. Sosiaalityöryhmä viimeisteli ehdotuksen kokouksessaan 28. syyskuuta 2020.

Tekstin viimeisimpään versioon (10927/20) tehdyt muutokset on **lihavoitu** ja poistot osoitettu merkinnällä "[...]".

Ehdotus:

NEUVOSTON PÄÄTÖS

jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan suuntaviivoista

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 148 artiklan 2 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin lausunnon¹,

ottaa huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon²,

ottaa huomioon alueiden komitean lausunnon³,

ottaa huomioon työllisyyskomitean lausunnon⁴,

¹ EUVL C , , s. .

² EUVL C , , s. .

³ EUVL C , , s. .

⁴ EUVL C , , s. .

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Jäsenvaltiot ja unioni pyrkivät kehittämään koordinoitua työllisyysstrategiaa ja erityisesti edistämään ammattitaitoisen, koulutetun ja mukautumiskykyisen työvoiman sekä **tulevaisuuteen suuntautuvien ja** talouden muutoksiin reagoivien työmarkkinoiden kehittymistä, jotta voidaan saavuttaa Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 3 artiklassa määritellyt täystyöllisyyttä ja sosiaalista edistystä, tasapainoista kasvua sekä korkeatasoista ympäristönsuojelua ja ympäristön laadun parantamista koskevat tavoitteet. Jäsenvaltiot pitävät työllisyyden edistämistä yhteistä etua koskevana asiana ja koordinoivat sitä koskevat toimensa neuvostossa työnantajien ja työntekijöiden velvollisuuksiin liittyvät kansalliset käytännöt huomioon ottaen.
- (2) Unioni torjuu sosiaalista syrjäytymistä ja syrjintää sekä edistää yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta ja sosiaalista suojelua, naisten ja miesten tasa-arvoa, sukupolvien välistä yhteisvastuuta ja lapsen oikeuksien suojelua. Unioni ottaa politiikkansa ja toimintansa määrittelyssä ja toteuttamisessa huomioon korkean työllisyystason edistämiseen, riittävän sosiaalisen suojelun takaamiseen, köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjumiseen sekä korkeatasoiseen koulutukseen **ja ihmisten terveyden korkeatasoiseen suojeluun** liittyvät vaatimukset Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 9 artiklan mukaisesti.

- (3) Unioni on Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) mukaisesti kehittänyt ja pannut täytäntöön politiikan koordinoitaviksi talous- ja työllisyyspolitiikan alalla. Jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan nykyiset suuntaviivat yhdessä neuvoston suosituksessa (EU) 2015/1184⁽⁵⁾ vahvistettujen jäsenvaltioiden ja unionin talouspolitiikan laajojen suuntaviivojen kanssa ovat osa näitä välineitä ja muodostavat yhdennetyt suuntaviivat. Niiden tarkoituksena on ohjata jäsenvaltioita ja unionia politiikan täytäntöönpanossa ottaen huomioon jäsenvaltioiden keskinäinen riippuvuus. Tämän tuloksena saatavilla koordinoituilla eurooppalaisilla ja kansallisilla politiikoilla ja uudistuksilla pyritään muodostamaan asianmukainen kestävä talous- ja työllisyyspolitiikan yhdistelmä, jonka avulla saadaan aikaan myönteisiä heijastusvaikutuksia.
- (4) Työllisyyspolitiikan suuntaviivat ovat johdonmukaiset vakaus- ja kasvusopimuksen, voimassa olevan unionin lainsäädännön ja unionin eri aloitteiden kanssa, mukaan lukien 22 päivänä huhtikuuta 2013 annettu neuvoston suositus nuorisotakuun perustamisesta⁽⁶⁾, 15 päivänä helmikuuta 2016 annettu neuvoston suositus pitkäaikaistyöttömien integroitumisesta työmarkkinoille⁽⁷⁾, 19 päivänä joulukuuta 2016 annettu neuvoston suositus taitojen parantamisesta⁽⁸⁾, 15 päivänä maaliskuuta 2018 annettu neuvoston suositus laadukkaaseen ja tehokkaan oppisopimuskoulutuksen eurooppalaisista puitteista⁽⁹⁾, 22 päivänä toukokuuta 2018 annettu neuvoston suositus elinikäisen oppimisen avaintaidoista⁽¹⁰⁾, 22 päivänä toukokuuta 2019 annettu neuvoston suositus laadukkaista varhaiskasvatusjärjestelmistä⁽¹¹⁾, 8 päivänä marraskuuta 2019 annettu neuvoston suositus sosiaalisen suojelun saatavuudesta⁽¹²⁾ sekä **10 päivänä maaliskuuta 2014 annettu neuvoston suositus harjoittelun laatuun** ⁽¹³⁾.

⁵ Neuvoston suositus (EU) 2015/1184, annettu 14 päivänä heinäkuuta 2015, jäsenvaltioiden ja Euroopan unionin talouspolitiikan laajoista suuntaviivoista (EUVL L 192, 18.7.2015, s. 27).

⁶ EUVL C 120, 26.4.2013, s. 1.

⁷ EUVL C 67, 20.2.2016, s. 1.

⁸ EUVL C 484, 24.12.2016, s. 1.

⁹ EUVL C 153, 2.5.2018, s. 1.

¹⁰ EUVL C 189, 4.6.2018, s. 1–13.

¹¹ EUVL C 189, 5.6.2019, s. 4–14.

¹² EUVL C 387, 15.11.2019, s. 1–8.

¹³ EUVL C 88, 27.3.2014, s. 1–4.

- (5) Talouspolitiikan eurooppalainen ohjausjakso yhdistää nämä eri välineet talous- ja työllisyyspolitiikan yhdenmukaisen monenvälisen koordinoinnin ja valvonnan kehykseen. Talouspolitiikan eurooppalaisella ohjausjaksolla pyritään kestävyteen, tuottavuuteen, oikeudenmukaisuuteen ja vakauteen, mutta samalla siihen sisältyvät Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteet, esimerkiksi vahva sitoutuminen toimintaan työmarkkinaosapuolten, kansalaisyhteiskunnan ja muiden sidosryhmien kanssa. Sillä tuetaan kestävä kehityksen tavoitteiden toteuttamista¹⁴). Unionin ja jäsenvaltioiden työllisyys- ja talouspolitiikan olisi oltava tiiviissä yhteydessä Euroopan siirtymiseen ilmastoneutraaliin, ympäristön kannalta kestävään ja digitaaliseen talouteen, samalla kun parannetaan kilpailukykyä, edistetään innovointia, edistetään sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja yhdenvertaisia mahdollisuuksia sekä torjutaan eriarvoisuutta ja alueellisia eroja.
- (6) Ilmastonmuutokseen ja ympäristöön liittyvät haasteet, globalisaatio, digitalisaatio ja väestörakenteen muutokset muuttavat Euroopan taloutta ja yhteiskuntia. Unionin ja sen jäsenvaltioiden olisi toimittava yhdessä, jotta näihin rakenteellisiin tekijöihin voidaan puuttua tehokkaasti ja mukauttaa nykyisiä järjestelmiä tarpeen mukaan. Tässä on otettava huomioon jäsenvaltioiden talouksien ja työmarkkinoiden ja niihin liittyvän politiikan tiivis keskinäinen riippuvuus. Tämä edellyttää koordinoituja, kunnianhimoisia ja tehokkaita toimia sekä unionin että jäsenvaltioiden tasolla Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja talouden ohjausjärjestelmää koskevien unionin säännösten mukaisesti. Tällaisten politiikkatoimien olisi katettava kestävien investointien edistäminen, entistä vahvempi sitoutuminen asianmukaisesti jaksotettuihin rakenneuudistuksiin, joilla parannetaan tuottavuutta, talouskasvua, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta, ylöspäin suuntautuvaa lähentymistä ja selviytymiskykyä, sekä vastuullisen finanssipolitiikan harjoittaminen. Niissä olisi yhdistettävä tarjonta- ja kysyntäpuolen toimenpiteitä ottaen huomioon niiden vaikutukset ympäristöön, työllisyyteen ja yhteiskuntaan.

¹⁴ YK:n päätöslauselma A/RES/70/1.

- (7) Euroopan parlamentti, neuvosto ja komissio [...] **antoivat** toimielinten välisen julistuksen Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarista¹⁵). Pilarissa esitetään 20 periaatetta ja oikeutta, joilla tuetaan oikeudenmukaisia ja moitteettomasti toimivia työmarkkinoita ja hyvinvointijärjestelmiä. Ne on järjestetty kolmeen luokkaan: yhtäläiset mahdollisuudet ja pääsy työmarkkinoille, oikeudenmukaiset työolot sekä sosiaalinen suojelu ja sosiaalinen osallisuus. Periaatteet ja oikeudet ohjaavat strategiaa, ja niillä varmistetaan, että ilmaston neutraaliuteen, ympäristön kestävyteen, digitalisaatioon sekä väestönrakenteen muutoksiin liittyvät siirtymät ovat sosiaalisesti oikeudenmukaisia. Pilari muodostaa viitekehyksen, jonka avulla seurataan jäsenvaltioiden työllisyys- ja sosiaalipolitiikan toimivuutta, edistetään uudistuksia jäsenvaltioiden keskus-, alue- ja paikallistasolla sekä sovitetaan yhteen sosiaaliset ja markkinanäkökohdat tämän päivän modernissa taloudessa, myös edistämällä yhteisötaloutta.
- (8) Työmarkkinoiden uudistuksissa, kansalliset palkanmuodostusmekanismit mukaan lukien, olisi noudatettava työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun kansallisia käytäntöjä sekä mahdollistettava sosioekonomisten kysymysten laaja huomioon ottaminen, kestävyteen, kilpailukykyyn, innovointiin, työpaikkojen luomiseen, elinikäiseen oppimiseen ja koulutuspolitiikkaan, työoloihin, koulutukseen ja osaamiseen, kansanterveyteen ja osallisuuteen sekä reaalityöihin liittyvät parannukset mukaan lukien.

¹⁵ EUVL C 428, 13.12.2017, s. 10.

- (9) Jäsenvaltioiden ja unionin olisi varmistettava, että **COVID-19-kriisin sosiaalisia, työllisyys- ja talousvaikutuksia lievennetään ja** että siirtymät ovat tasapuolisia ja sosiaalisesti oikeudenmukaisia ja tehostavat **elpymistä ja** pyrkimistä kohti osallistavaa ja selviytymiskykyistä yhteiskuntaa, jossa ihmisiä suojellaan ja jossa he pystyvät ennakoimaan ja hallitsemaan muutosta ja osallistumaan aktiivisesti yhteiskunnalliseen ja taloudelliseen toimintaan. Kaikenlaista syrjintää olisi torjuttava. Kaikille olisi taattava yhdenvertaiset mahdollisuudet, ja köyhyyttä ja sosiaalista syrjäytymistä (myös lasten) olisi vähennettävä erityisesti varmistamalla työmarkkinoiden ja sosiaalisen suojelun järjestelmien tehokas toiminta ja poistamalla tekijöitä, jotka estävät koulutukseen ja työmarkkinoille osallistumista, muun muassa investoimalla varhaiskasvatukseen **ja digitaaliseen osaamiseen**. Kohtuuhintaisten **pitkäaikaishoidon** ja terveydenhuollon palvelujen, myös ennaltaehkäisevien ja terveydenhuoltoa edistävien palvelujen, nopea ja tasapuolinen saatavuus on erityisen merkityksellistä **ottaen huomioon COVID-kriisi ja** yhteiskuntien ikääntyminen. Vammaisten henkilöiden mahdollisuuksia myötävaikuttaa talouskasvuun ja sosiaaliseen kehitykseen olisi parannettava edelleen. Uusien taloudellisten ja liiketoimintamallien saadessa jalansijaa unionin työpaikoilla myös työsuhteet muuttuvat. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että uusiin työmuotoihin perustuvissa työsuhteissa säilytetään Euroopan sosiaalinen malli ja vahvistetaan sitä.
- (10) Yhdennettyjen suuntaviivojen olisi muodostettava perusta maakohtaisille suosituksille, joita neuvosto voi antaa jäsenvaltioille. Jäsenvaltioiden olisi hyödynnettävä täysimääräisesti Euroopan sosiaalirahasto plussaa ja muita unionin rahastoja, mukaan luettuna oikeudenmukaisen siirtymän rahasto ja InvestEU-rahasto, edistääkseen työllisyyttä, sosiaalisia investointeja, sosiaalista osallisuutta, esteettömyyttä, työvoiman täydennys- ja uudelleenkoulutusmahdollisuuksia, elinikäistä oppimista sekä korkealaatuista koulutusta kaikille, mukaan luettuna digitaalinen lukutaito ja digitaalinen osaaminen. Vaikka yhdennetyt suuntaviivat on osoitettu jäsenvaltioille ja unionille, ne olisi pantava täytäntöön yhdessä kansallisten, alueellisten ja paikallisten viranomaisten kanssa kumppanuudessa, jossa parlamentit, työmarkkinaosapuolet ja kansalaisyhteiskunnan edustajat ovat tiiviisti mukana.

- (11) Työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean olisi perussopimuksessa määritettyjen toimeksiantojensa mukaisesti seurattava, miten työllisyyspolitiikan suuntaviivat toteutuvat asianomaisten politiikkojen täytäntöönpanossa. Näiden komiteoiden ja muiden talous- ja sosiaalipolitiikkojen koordinointiin osallistuvien neuvoston valmisteluelinten olisi tehtävä tiivistä yhteistyötä. Poliittista vuoropuhelua Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission välillä olisi pidettävä yllä erityisesti jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan suuntaviivoista.
- (12) Sosiaalisen suojelun komiteaa on kuultu,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Hyväksytään liitteessä olevat jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan suuntaviivat. Suuntaviivat ovat osa yhdenmukaisia suuntaviivoja.

2 artikla

Jäsenvaltioiden on otettava huomioon liitteessä esitetyt suuntaviivat työllisyyspolitiikassaan ja uudistusohjelmissaan, joista annetaan selvitys Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 148 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

3 artikla

Tämä päätös on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Brysselissä

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

Suuntaviiva 5: Työvoiman kysynnän lisääminen

Jäsenvaltioiden olisi edistettävä aktiivisesti kestävää sosiaalista markkinataloutta ja helpotettava ja tuettava investointeja laadukkaiden työpaikkojen luomiseksi. Tätä varten niiden olisi vähennettävä työntekijöiden palkkaamiseen liittyviä yritysten esteitä, edistettävä vastuullista yrittäjyyttä ja aitoa itsenäistä ammatinharjoittamista ja tuettava erityisesti mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten perustamista ja kasvua, myös helpottamalla rahoituksen saantia. Jäsenvaltioiden olisi edistettävä aktiivisesti yhteisötalouden kehittämistä, edistettävä sosiaalista innovointia ja sosiaalisia yrityksiä sekä kannustettava innovatiivisia työmuotoja, joilla luodaan korkealaatuisia työmahdollisuuksia ja sosiaalisia etuuksia paikallistasolla.

Covid-19-pandemian aiheuttamien vakavien taloudellisten ja sosiaalisten seurausten vuoksi käytettävissä olisi oltava hyvin suunniteltuja työajan lyhentämis- ja vastaavia järjestelyjä työpaikkojen säilyttämiseksi, työpaikkojen menetysten hillitsemiseksi sekä talouteen, yrityksiin ja inhimilliseen pääomaan kohdistuvien pitkäaikaisten kielteisten vaikutusten ehkäisemiseksi. Olisi harkittava hyvin suunniteltuja työhönottokannustimia ja uudelleen koulutustoimenpiteitä, joilla tuetaan työpaikkojen luomista elpymisen aikana.

Verotuksen painopistettä olisi siirrettävä työn verottamisesta muihin verotuslähteisiin, jotka tukevat paremmin työllisyyttä ja osallistavaa kasvua ja ovat ilmasto- ja ympäristötavoitteiden mukaisia niin, että otetaan huomioon verotusjärjestelmän uudelleenjakovaikutukset mutta suojellaan samalla verotulot riittävää sosiaalista suojelua ja kasvua edistäviä julkisia menoja varten.

Jäsenvaltioissa, myös niissä, joissa on kansalliset mekanismit lakisääteisen vähimmäispalkan asettamista varten, olisi varmistettava työmarkkinaosapuolten tosiasiallinen osallistuminen läpinäkyvällä ja ennakoitavalla tavalla, jotta mahdollistetaan palkkojen asianmukainen reagoivuus tuottavuuden kehitykseen ja tarjotaan oikeudenmukaiset palkat, jotka mahdollistavat kohtuullisen elintason, samalla kun kiinnitetään erityistä huomiota pieni- ja keskituloisiin ryhmiin ja tähdätään ylöspäin suuntautuvaan lähentymiseen.

Palkanmuodostusmekanismeissa olisi otettava huomioon talouden suorituskyky eri alueilla ja toimialoilla. Jäsenvaltioiden olisi edistettävä palkanmuodostukseen tähtäävää työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua ja työehtosopimusneuvottelua. Jäsenvaltioiden ja työmarkkinaosapuolten olisi kansallisia käytäntöjä ja työmarkkinaosapuolten riippumattomuutta kunnioittaen varmistettava, että kaikilla työntekijöillä on riittävä ja oikeudenmukainen palkka suoraan tai epäsuorasti työehtosopimusten nojalla tai riittävä lakisääteinen vähimmäispalkka, ottaen huomioon niiden vaikutus kilpailukykyyn, työpaikkojen syntymiseen ja työssäkäyvien köyhyyteen.

Suuntaviiva 6: Työvoiman tarjonnan parantaminen sekä työhön pääsyn, taitojen ja osaamisen parantaminen

Teknologisen ja ympäristöön liittyvän siirtymän sekä väestörakenteen muutosten huomioon ottamiseksi jäsenvaltioiden olisi edistettävä kestävyyttä, tuottavuutta, työllistyvyyttä ja inhimillistä pääomaa sekä osaamista, pätevyyttä ja taitoja läpi elämän ja vastattava siten työmarkkinoiden nykyisiin ja tuleviin tarpeisiin. Jäsenvaltioiden olisi myös mukautettava koulutusjärjestelmiään ja investoitava niihin, jotta ne tarjoavat korkealaatuaista ja osallistavaa yleissivistävää ja ammatillista koulutusta sekä mahdollisuuden digitaaliseen oppimiseen. Jäsenvaltioiden olisi tehtävä yhteistyötä työmarkkinaosapuolten, koulutuksen järjestäjien, yritysten ja muiden sidosryhmien kanssa, jotta voidaan puuttua koulutusjärjestelmien rakenteellisiin heikkouksiin ja parantaa niiden laatua ja työmarkkinarelevanssia myös siten, että mahdollistetaan ympäristöön liittyvä ja digitaalinen siirtymä. Erityishuomiota olisi kiinnitettävä opetusammattien haasteisiin, muun muassa investoimalla opettajien digitaaliseen osaamiseen. Koulutusjärjestelmien olisi varustettava kaikki oppijat avaintaidoilla, mukaan luettuna perus- ja digitaidot, sekä monialaisilla taidoilla, joilla luodaan perusta elinikäiselle sopeutumisen- ja selviytymiskyvylle. Jäsenvaltioiden olisi pyrittävä vahvistamaan säännöksiä, joita sovelletaan yksilöllisiin koulutusta koskeviin oikeuksiin, ja varmistamaan oikeuksien siirrettävyys työuran muutosten aikana, tarvittaessa myös yksilöllisten oppimistilien kautta. Niiden olisi annettava kaikille mahdollisuus ennakoita työmarkkinoiden tarpeita ja mukautua niihin paremmin etenkin jatkuvan täydennys- ja uudelleen koulutuksen kautta ja tarjoamalla yhdenmukaista ohjausta ja neuvontaa, jotta tuetaan tasapuolista ja oikeudenmukaista siirtymää, vahvistetaan sosiaalisia tuloksia, puututaan työvoimapulaan, parannetaan talouden yleistä selviytymiskykyä ja helpotetaan covid-19-kriisin jälkeen tarvittavia mukautuksia.

Jäsenvaltioiden olisi edistettävä kaikkien yhdenvertaisia mahdollisuuksia puuttamalla eriarvoisuuksiin koulutusjärjestelmissä, muun muassa tarjoamalla pääsy korkealaatuiseen varhaiskasvatukseen. Niiden olisi nostettava yleistä koulutustasoa, vähennettävä koulunkäynnin keskeyttävien nuorten määrää, parannettava ammatilliseen koulutukseen ja korkea-asteen koulutukseen pääsyä ja lisättävä ammatillisen koulutuksen ja korkea-asteen tutkintojen loppuun suorittamista sekä aikuisten osallistumista jatkuvaan oppimiseen, etenkin heikommista lähtökohdista tulevien ja vähiten koulutettujen parissa. Kun otetaan huomioon digitaalisten, vihreiden ja ikääntyvien yhteiskuntien uudet vaatimukset, jäsenvaltioiden olisi tehostettava työssä oppimista ammatillisen koulutuksen järjestelmissä (muun muassa laadukkailla ja tehokkailla oppisopimuksilla) ja lisättävä luonnontieteiden, teknologian, insinööritieteiden ja matematiikan (STEM) alan tutkinnon suorittaneiden määrää sekä ammatillisessa koulutuksessa että korkea-asteen koulutuksessa etenkin naisten osalta. Jäsenvaltioiden olisi myös parannettava korkea-asteen koulutuksen ja tarpeen mukaan tutkimuksen työmarkkinarelevanssia, parannettava osaamisen seuranta ja ennakoitua, lisättävä taitojen näkyvyyttä ja tutkintojen vertailtavuutta, myös ulkomailla hankittujen tutkintojen osalta, sekä parannettava mahdollisuuksia saada virallisen koulutusjärjestelmän ulkopuolella hankitut taidot ja osaaminen tunnustettua ja validoitua. Niiden olisi parannettava ja lisättävä joustavan ammatillisen täydennyskoulutuksen tarjontaa ja siihen osallistumista. Lisäksi jäsenvaltioiden olisi rohkaistava vähän koulutettuja aikuisia ylläpitämään ja parantamaan työllistettävyyttään pitkällä aikavälillä parantamalla korkealaatuisten oppimismahdollisuuksien tarjontaa ja niihin osallistumista panemalla täytäntöön taitojen parantamisen polkuja, joihin sisältyy taitojen arviointi, työmarkkinamahdollisuuksien kannalta sopivan koulutuksen tarjoaminen ja jo hankittujen taitojen validointi ja tunnustaminen.

Jäsenvaltioiden olisi tarjottava työttömille ja työmarkkinoiden ulkopuolella oleville tehokasta, nopeaa, koordinoitua ja räätälöityä apua, joka perustuu työnhaun, koulutuksen ja uudelleen koulutuksen tukemiseen sekä muiden mahdollistavien palvelujen saatavuuteen, niin että erityistä huomiota kiinnitetään haavoittuvassa asemassa oleviin ryhmiin ja henkilöihin, joihin vihreä ja digitaalinen siirtymä ja covid-19-kriisi vaikuttavat erityisesti. Olisi toteutettava kattavia strategioita, joihin sisältyy työttömien perusteellinen yksilöllinen arviointi, mahdollisimman nopeasti, viimeistään 18 kuukauden työttömyyden jälkeen, jotta voitaisiin merkittävästi vähentää ja estää pitkäaikais- ja rakennetyöttömyyttä. Nuorisotyöttömyyteen sekä työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevia (NEET) nuoria koskevaan ongelmaan olisi kiinnitettävä edelleen huomiota ehkäisemällä koulunkäynnin keskeyttämistä ja parantamalla rakenteellisesti koulusta työelämään siirtymistä, muun muassa panemalla nuorisotakuu kokonaisuudessaan täytäntöön ⁽¹⁶⁾.

Jäsenvaltioiden olisi pyrittävä poistamaan työmarkkinaosallistumisen esteitä ja pidäkkeitä sekä tarjoamaan kannustimia, etenkin pienituloisille, kotitalouksien toissijaisille ansaitsijoille sekä työmarkkinoista kauimpana oleville. Jäsenvaltioiden olisi tuettava vammaisille henkilöille soveltuvia työympäristöjä muun muassa kohdennetulla rahoitustuella ja palveluilla, joiden avulla he voivat osallistua työmarkkinoille ja yhteiskunnan toimintaan.

Sukupuolten välisiin työllisyys- ja palkkaeroihin olisi puututtava. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava sukupuolten tasa-arvo ja lisättävä naisten osallistumista työmarkkinoille muun muassa takaamalla yhtäläiset mahdollisuudet ja urakehitys sekä poistamalla johtotehtäviin osallistumisen esteitä kaikilla päätöksentekotasolla. Sama palkka samasta työstä tai samanarvoisesta työstä sekä palkkojen läpinäkyvyys olisi varmistettava. Sekä naisten että miesten työ-, perhe- ja yksityiselämän yhteensovittamista olisi edistettävä etenkin tarjoamalla kohtuuhintaisia ja laadukkaita palveluja pitkäaikaishoidon ja varhaiskasvatuksen alalla. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että vanhemmilla ja muilla henkilöillä, joilla on hoitovelvollisuuksia, on mahdollisuus asianmukaisesti perhevapaisiin ja joustaviin työaikajärjestelyihin, jotta voidaan tasapainottaa työ-, perhe- ja yksityiselämää ja edistää näiden oikeuksien jakamista tasapuolisesti naisten ja miesten välillä.

¹⁶ EUVL C 120, 26.4.2013, s. 1.

Suuntaviiva 7: Työmarkkinoiden toiminnan ja työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun toimivuuden parantaminen

Hyötyäkseen dynaamisesta ja tuottavasta työvoimasta ja uusista työskentely- ja liiketoimintamalleista jäsenvaltioiden olisi tehtävä työmarkkinaosapuolten kanssa yhteistyötä oikeudenmukaisten, avointen ja ennakoitavien työolojen alalla niin, että tasapainotetaan oikeudet ja velvollisuudet. Niiden olisi vähennettävä ja ehkäistävä työmarkkinoiden segmentoitumista, torjuttava pimeää työtä ja näennäisyrittäjyyttä ja edistettävä siirtymistä vakituisiin työsuhteisiin. Työsuhdeturvasääntöjen sekä työlainsäädännön ja työmarkkinalaitosten olisi kaikkien taattava sekä asianmukainen rekrytointiympäristö että riittävä joustavuus työnantajille, jotta ne voivat mukautua nopeasti taloustilanteen muutoksiin, ja samalla olisi suojeltava työntekijöiden oikeuksia ja varmistettava sosiaalinen suojelu, asianmukainen työturvallisuuden taso sekä terveellinen, turvallinen ja asianmukainen työympäristö työntekijöille ottaen huomioon myös covid-19-kriisin aiheuttamat riskit. On tärkeää edistää joustavien työjärjestelyjen, kuten etätöyön, käyttöä työpaikkojen ja tuotannon säilyttämiseksi covid-19-kriisin yhteydessä. Epävarmoinhin työoloihin johtavat työsuhteet olisi estettävä muun muassa alustatyöntekijöiden tapauksessa ja torjumalla epätyypillisten työsopimusten väärinkäyttöä. Olisi varmistettava, että perusteettomien irtisanomisten yhteydessä käytettävissä on tehokas ja puolueeton riitojenratkaisu ja oikeus hakea muutosta, mukaan lukien oikeus saada riittävä korvaus.

Politiikalla olisi pyrittävä parantamaan ja tukemaan työmarkkinaosallistumista, työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaamista ja työmarkkinasiirtymiä, myös heikommassa asemassa olevilla alueilla. Jäsenvaltioiden olisi tehokkaasti aktivoitava henkilöitä, jotka voivat osallistua työmarkkinoille, ja annettava heille mahdollisuuksia. Jäsenvaltioiden olisi tehostettava aktiivista työmarkkinapolitiikkaa parantamalla sen kohdentamista, saavuttavuutta ja kattavuutta ja yhdistämällä se paremmin työttömien sosiaalipalveluihin ja toimeentulotukeen, kun he hakevat työtä, ottaen huomioon heidän oikeutensa ja velvollisuutensa. Jäsenvaltioiden olisi pyrittävä tehokkaampiin ja toimivampiin julkisiin työnvälityspalveluihin varmistamalla työnhakijoille oikea-aikainen ja räätälöity apu, tukemalla työmarkkinoiden nykyisiä ja tulevia tarpeita ja ottamalla käyttöön suoritusperusteinen hallinnointi.

Jäsenvaltioiden olisi tarjottava työttömille kohtuulliseksi ajaksi riittävät työttömyysetuudet sosiaalivakuutusmaksujen ja kansallisten kelpoisuussääntöjen mukaisesti. Vaikka etuuksien myöntämiskriteerien väliaikaista höllentämistä ja keston pidentämistä olisi harkittava covid-19:n vaikutusten lieventämiseksi, työttömyysetuudet eivät saisi heikentää kannustimia työttömien nopeaan paluuseen työmarkkinoille, ja etuuksiin olisi liitettävä aktiivisen työmarkkinapolitiikan toimia.

Oppijoiden ja työntekijöiden liikkuvuutta olisi tuettava asianmukaisesti, jotta voitaisiin parantaa osaamista ja työllistyvyyttä ja hyödyntää Euroopan työmarkkinoiden potentiaali täysimittaisesti, samalla kun varmistetaan tasapuoliset edellytykset kaikille, jotka harjoittavat toimintaa valtioiden rajojen yli, ja tiivistetään hallinnollista yhteistyötä kansallisten hallintojen välillä liikkuviin työntekijöiden nähdessä vastikään perustetun Euroopan työviranomaisen tuella. Kriittisissä ammateissa toimivien työntekijöiden sekä raja-, kausi- ja lähetettyjen työntekijöiden liikkuvuutta olisi tuettava tapauksissa, joissa rajat on suljettu väliaikaisesti covid-19-pandemian vuoksi, kansanterveysnäkökohdat huomioon ottaen. Olisi poistettava koulutukseen, työ- ja yksilöllisiin eläkkeisiin ja pätevyden tunnustamiseen liittyviä liikkuvuuden esteitä, ja olisi helpotettava pätevyden tunnustamista. Jäsenvaltioiden olisi toteutettava toimia sen varmistamiseksi, että hallinnolliset menettelyt eivät muodosta tarpeettomia esteitä muista jäsenvaltioista tulevien työntekijöiden, myös rajatyöntekijöiden, työskentelylle. Jäsenvaltioiden olisi myös estettävä voimassa olevien sääntöjen väärinkäyttö ja puututtava tietyiltä alueilta tapahtuvan aivovuodon taustalla oleviin syihin, myös asianmukaisilla aluekehitystoimenpiteillä.

Jäsenvaltioiden olisi työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun tehostamiseksi ja sosioekonomisten vaikutusten parantamiseksi varmistettava nykyisten kansallisten käytäntöjensä pohjalta, että työmarkkinaosapuolet otetaan tarkoituksenmukaisella tavalla ja riittävän ajoissa mukaan työllisyys-, sosiaali- ja tarvittaessa talousuudistusten ja -politiikan suunnitteluun ja toteutukseen, muun muassa tukemalla työmarkkinaosapuolten valmiuksien parantamista. Jäsenvaltioiden olisi edistettävä työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua ja työehtosopimusneuvotteluja. Työmarkkinaosapuolia olisi kannustettava neuvottelemaan ja laatimaan työehtosopimuksia niiden kannalta merkityksellisissä asioissa kunnioittaen täysimääräisesti niiden itsenäisyyttä ja työtaisteluoikeutta.

Jäsenvaltioiden olisi tarvittaessa ja nykyisten kansallisten käytäntöjen pohjalta otettava huomioon asiaankuuluvien kansalaisjärjestöjen kokemukset työllisyys- ja sosiaalialan kysymyksistä.

Suuntaviiva 8: Yhtäläisten mahdollisuuksien ja sosiaalisen osallisuuden edistäminen sekä köyhyden torjuminen

Jäsenvaltioiden olisi edistettävä kaikille avoimia osallistavia työmarkkinoita toteuttamalla tehokkaita toimenpiteitä, joilla torjutaan kaikenlaista syrjintää ja edistetään kaikkien ja etenkin työmarkkinoilla aliedustettuina olevien ryhmien yhtäläisiä mahdollisuuksia kiinnittämällä asianmukaista huomiota alueelliseen ulottuvuuteen. Niiden olisi varmistettava yhdenvertainen kohtelu työllisyyden, sosiaalisen suojelun, terveydenhuollon ja pitkäaikaishoidon, koulutuksen ja tavaroiden tai palvelujen saatavuuden suhteen sukupuolesta, rodusta tai etnisestä alkuperästä, uskonnosta tai vakaumuksesta, vammaisuudesta, iästä tai sukupuolisesta suuntautumisesta riippumatta.

Jäsenvaltioiden olisi nykyaikaistettava sosiaalisen suojelun järjestelmiä, jotta niillä voidaan tarjota kaikille kaikissa elämänvaiheissa riittävää, tehokasta, toimivaa ja kestävää sosiaalista suojelua, jolla edistetään sosiaalista osallisuutta ja sosiaalisen aseman kohentamista, kannustetaan työmarkkinoille osallistumista, tuetaan sosiaalisia investointeja, torjutaan köyhyyttä sekä puututaan eriarvoisuuteen myös verotus- ja etuusjärjestelmien rakenteen kautta ja arvioimalla politiikkojen jakaumavaikutuksia. Yleiskattavien toimintamallien täydentäminen valikoivilla toimintamalleilla parantaa sosiaalisen suojelun järjestelmien vaikuttavuutta. Sosiaalisen suojelun järjestelmien nykyaikaistamisella olisi myös pyrittävä parantamaan niiden kykyä selvitä covid-19-pandemian aiheuttamien haasteiden kaltaisista monitahoisista haasteista.

Jäsenvaltioiden olisi kehitettävä ja yhdennettävä aktiivisen osallisuuden kolmea osa-aluetta, jotka ovat riittävä toimeentulotuki, osallistavat työmarkkinat ja laadukkaat mahdollistavat palvelut yksilöllisiin tarpeisiin vastaamiseksi. Sosiaalisen suojelun järjestelmillä olisi varmistettava riittävä vähimmäistoimeentulotuki kaikille, joilla ei ole riittävästi varoja, ja edistettävä sosiaalista osallisuutta rohkaisemalla ihmisiä osallistumaan aktiivisesti työmarkkinoille ja yhteiskunnan toimintaan, myös tarjoamalla kohdennetusti sosiaalipalveluja.

Kohtuuhintaisten, käytettävissä olevien ja laadukkaiden palvelujen, kuten varhaiskasvatuksen, iltapäivähoidon, yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen, asumisen sekä terveydenhuollon ja pitkäaikaishoidon, saatavuus on välttämätöntä yhtäläisten mahdollisuuksien varmistamiseksi. Erityisesti olisi kiinnitettävä huomiota köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjuntaan, työssäkäyvien köyhyyden ja lapsiköyhyyden torjunta mukaan lukien, myös covid-19-kriisin vaikutusten suhteen. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että peruspalvelut ovat kaikkien, myös lasten, saatavilla. Apua tarvitsevien tai muita heikommassa asemassa olevien osalta jäsenvaltioiden olisi varmistettava riittävä sosiaalinen asuntotarjonta tai asumistuki sekä puututtava energiaköyhyyteen. Vammaisten henkilöiden erityistarpeet, myös esteettömyys, olisi otettava huomioon näiden palvelujen yhteydessä. Erityisesti olisi puututtava asunnottomuuteen. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava nopea pääsy kohtuuhintaisiin ja laadukkaisiin ennaltaehkäiseviin ja parantaviin terveydenhuollon ja pitkäaikaishoidon palveluihin niin, että varmistetaan kestävyys pitkällä aikavälillä.

Eliniän pidentyessä ja väestörakenteen muuttuessa jäsenvaltioiden olisi varmistettava työntekijöiden ja itsenäisten ammatinharjoittajien eläkejärjestelmien riittävyys ja kestävyys ja tarjottava naisille ja miehille yhtäläiset mahdollisuudet eläkeoikeuksien hankkimiseen muun muassa täydentävillä järjestelyillä, jotta taataan riittävä tulotaso vanhuusiässä.

Eläkeuudistuksia olisi tuettava politiikoilla, joilla pyritään kaventamaan sukupuolten välistä eläke-eroa, ja toimenpiteillä, joilla pidennetään työelämän kestoa, esimerkiksi nostamalla eläkeikää, ja niiden tueksi olisi laadittava aktiivisen ikääntymisen strategioita. Jäsenvaltioiden olisi käytävä rakentavaa vuoropuhelua työmarkkinaosapuolten ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien kanssa ja annettavaa riittävästi aikaa uudistusten toteuttamiselle.